

Edward Sienkiewicz

**RECENZJA WYDAWNICZA PRACY ZBIOROWEJ
PT. *KOŚCIÓŁ WOBEC WYZWAŃ WSPÓŁCZESNYCH*,
RADOMSKA BIBLIOTEKA TEOLOGICZNA,
RED. M. JAGODZIŃSKI, J. WOJTKUN, RADOM 2015**

Ukazujący się, siódmy już, tom wydawniczej serii Radomskiej Biblioteki Teologicznej pod tytułem *Kościół wobec wyzwań współczesnych* należy powitać z wielką radością i nie mniejszym uznaniem. Praca składająca się z trzech części zasługuje na to z wielu powodów. Po pierwsze w książce dedykowanej wybitnemu filozofowi ks. prof. dr. hab. Stanisławowi Kowalczykowi, związanemu z Katolickim Uniwersytetem Lubelskim, zamieścili swoje teksty znani i posiadający znaczący dorobek naukowy autorzy – przeważnie uczniowie dostojnego Jubilata. Poza tym na zauważenie i przeanalizowanie w środowiskach polskich teologów zasługuje tematyka pracy.

Dzięki niej możemy poznać dokładnie osobę i twórczość ks. profesora Stanisława Kowalczyka, niestrudzonego poszukiwacza prawdy na bardzo trudnym, współczesnym areopagu, często wykluczających się lub przynajmniej znajdujących się w ostrym sporze, filozoficznych koncepcji oraz wizji ludzkiej osoby. Przez całe dziesięciolecia ks. Kowalczyk odważnie wchodził w spór z tymi wszystkimi propozycjami na gruncie filozofii, które przez swój zawężony wyrażnie warsztat, a często także ideologiczne uwarunkowania, nie tylko redukowały złożoną i bogatą rzeczywistość człowieka, ale także postulowały dyskredytację samej filozofii, przede wszystkim chrześcijańskiej ontologii, aż po kontestację prawdy w nauce, na drodze wcześniejszego, epistemologicznego sceptycyzmu prowadzącego do relatywizmu poznawczego i etycznego. W tym kontekście niestrudzony „pielgrzym do prawdy”, charakteryzujący się w swoich pismach wielkim szacunkiem wobec możliwości poznawczych człowieka, a przede wszystkim do wielkich tradycji ludzkiej myśli leżących u podstaw europejskiej, zachodniej cywilizacji, ukazuje się jako „filozof umiaru”, tak bardzo potrzebnego w rozrywanym dziś różnymi, wycinkowymi i spłaszczonymi, koncepcjami świecie. Nie bez wpływu na to rozdarcie i wręcz rozbicie obrazu świata oraz człowieka jest tworzenie wyspecjalizowanych, ale bardzo wąskich dziedzin współczesnej wiedzy, w ten sam sposób także uprawianej. Dostojnemu Jubilatowi ten pełny obraz człowieka – czego nie podważa osłaniająca go ciągle tajemnica i wciąż pozostające bez odpowiedzi liczne, odnoszące się do jego istoty, pytania – przyświecał zarówno w niestrudżonym poszukiwaniu zrozumienia swojej wiary, jak i w jej chrześcijańskim świadectwie. Dzięki temu ks. prof. Stanisław Kowalczyk pozostaje wielkim autorytetem duchownych i świeckich chrześcijan przekonujących się o cią-

gle aktualnej wartości filozofii, nie tylko w teologicznej refleksji, na drodze do poznania Boga i zjednoczenia z Nim, ale i w codziennym życiu doczesnym, rozwiązywaniu ważnych, związanych z nim problemów.

Dość dobrze z tą pierwszą częścią pracy, której autorem jest ks. Jan Szymczyk, koresponduje tekst ks. Marka Chmielewskiego poświęcony wizji nowej Europy papieża Jana Pawła II. Autor ukazuje myśl i nauczanie biskupa Rzymu zza żelaznej kurtyny, których fundamentami są: konsekwentny chrystocentryzm i chrześcijański personalizm. Podjęte przez ks. Chmielewskiego zagadnienia związane z nauczaniem Jana Pawła II na temat nowej Europy, w kontekście jej zdobyczy, najbardziej charakterystycznych wyzwań współczesnych, a także stawianych sobie w tej rzeczywistości zadań i wyznaczanych celów, pokazują właściwe papieżowi rozumienie procesu integracji, przy zachowaniu i poszanowaniu bogactwa tradycji poszczególnych narodów. Najbardziej właściwą – według Jana Pawła II – drogą do tego, pozwalającą zbliżyć się do ideałów wyznaczających powstanie i rozwój procesów integracyjnych, jest dostrzeganie aktualnego i zobowiązującego dziedzictwa chrześcijańskiego, którego wartości umożliwiły w ogóle powstanie naszej zachodniej cywilizacji oraz zadecydowały o jej zdobyczach. Jak podkreśla autor artykułu, Jan Paweł II, dostrzegając coraz wyraźniej rysujące się na horyzoncie problemy i zagrożenia, nawiązuje do postulowanej przez Pawła VI potrzeby budowania w Europie „cywilizacji miłości”. Jej podstawą jest poszanowanie i umacnianie podmiotowości człowieka, jego wymiaru religijnego i duchowego, przede wszystkim wolności sumienia, bez czego nie sposób tworzyć instytucji oraz relacji, zwłaszcza w przestrzeni międzynarodowej, służących wolności, sprawiedliwości i solidarności. Autor tekstu, bardzo często odnosząc się do adhortacji apostołskiej Jana Pawła II *Ecclesia in Europa*, podkreśla troskę papieża o wspólne narodom Europy dziedzictwo wartości, a także wołanie o harmonijne współdziałanie państw i Kościołów; europejskich instytucji oraz poszczególnych narodów. Ks. Marek Chmielewski akcentuje przekonanie Jana Pawła II, że wszelkie integracyjne rozwiązania będą służyły mieszkańcom tego kontynentu – zapewniając im rozwój i wolność – tylko wtedy, kiedy będą związane z prawdziwą promocją ludzkiej osoby na każdym kroku. Chodzi więc o humanizm nieustannie dowartościowywany przez chrześcijańskie objawienie.

Wreszcie trzecia część tomu koncentruje się wokół tematów bezpośrednio związanych z zagadnieniami poruszonymi przez papieża Franciszka w jego adhortacji apostołskiej *O głoszeniu Ewangelii w dzisiejszym świecie* – „*Evangelii gaudium*”. Na tę część składa się dwanaście tekstów (ich autorami są: ks. Marek Tatar, ks. Maciej Korczyński, ks. Jarosław Wojtkun, ks. Sławomir Płusa, ks. Stanisław Łabendowicz, ks. Marek Jagodziński, bp Piotr Turzyński, ks. Jacek Kucharski, ks. Wiesław Przygoda, ks. Sylwester Jaśkiewicz, ks. Daniel Swend i ks. Ignacy Bokwa) podejmujących poszczególne kwestie związane z problematyką poruszaną przez papieża Franciszka w dokumencie poświęconym nowej ewangelizacji.

Jak pisze we wprowadzeniu do tego tomu ks. Marek Jagodziński, artykuły te zasługują na szczególną uwagę, a ich opublikowanie ma wielkie znaczenie, ponieważ ogłoszony 24 listopada 2013 r. dokument nie doczekał się wielu opracowań i publikacji, choć zagadnienie nowej ewangelizacji od kilkunastu już lat znajduje się w centrum zarówno chrześcijańskiego świadectwa, jak i chrześcijańskiej refleksji wiary. Wypada to pod-

kreślić zwłaszcza w kontekście „duszpasterskiej perspektywy”, na którą, pisząc swoją adhortację, wskazuje papież Franciszek. Niemniej wielokrotnie wzywa w niej do podjęcia i zgłębiania poruszonych przez siebie zagadnień przez teologów systematycznych. Zjawisko nowej ewangelizacji wiązane jest często z tak zwaną nową wiosną Kościoła, co z kolei odsyła do zgłębiania prawdy o działającym w Kościele Duchu Świętym i do otwierania się na doświadczenie tego działania. O tym, że nowa ewangelizacja jest centralnym problemem zarówno pastoralnym, jak i systematycznym, rozstrzyga wydarzenie Jezusa Chrystusa głoszącego królestwo Boże i posyłającego apostołów z misją nauczania oraz udzielania chrztu w Imię Trójcy Świętej do wszystkich narodów, czemu były podporządkowane wszystkie rozwiązania w Kościele, łącznie z urzędem i właściwymi temuż funkcjami. Stąd zamieszczone w tej części pracy artykuły, począwszy od kwestii misyjnego przeobrażenia współczesnego Kościoła (Marek Tatar), podejmują różne zagadnienia związane z ewangelizacją w Kościele, realizacją tego dzieła i ważniejszymi aspektami tegoż. Wszystko w kontekście zarysowanych przez Franciszka perspektyw i wskazanych wymiarów, odnośnych do dzieła nowej ewangelizacji we współczesnym świecie oraz w zależności od osobistych zainteresowań i kompetencji autorów artykułów. W książce nie zabrakło więc duchowego i ascetycznego wymiaru ewangelizacyjnego zaangażowania (Maciej Będziński i Maciej Korczyński), refleksji na temat przygotowania do tego dzieła, i to już w formacji seminaryjnej (Jarosław Wojtkun). Poza tym kwestii związanych z kerygmą i przepowiadaniem (Sławomir Płusa), znaczenia, jakie w *Evangelii gaudium* biskup Rzymu przypisuje katechezie (Stanisław Łabendowicz), a także znaczenia ewangelizacyjnego świadectwa w pobożności ludowej (Marek Jagodziński). Wreszcie interesującej i wnikliwej refleksji na temat piękna ewangelizacji (Piotr Turzyński) oraz nieodłącznego od niej przepowiadania i świadczenia miłosierdzia chrześcijańskiego (Jacek Kucharski) jako najbardziej wyczerpującej odpowiedzi na sytuację ubogich w świecie (Wiesław Przygoda) i wykluczonych, których nierozwiązane problemy podważają relacje chrześcijańskiej, międzyludzkiej sprawiedliwości (Sylwester Jaśkiewicz). Bardziej ogólny charakter ma tekst Daniela Swenda poświęcony ważniejszym przedpolom ewangelizacji i związanym z nią formom ludzkiej aktywności, co autor ujmuje pod pojęciem „Krajobraz ewangelizacji współczesnej”.

Tę trzecią, ostatnią część publikacji zamyka tekst ks. Ignacego Bokwy piszącego na temat *Nudy i ograniczoności ateizmu*. Trzeba powiedzieć – najmniej związany z dokumentem, bardzo wnikliwie analizowanym przez pozostałych autorów, niemniej do niego nawiązującym. Trudno jednak nie dostrzec w nim jednego z najbardziej poważnych wyzwań wobec chrześcijaństwa, jakim jest współczesny ateizm. Odnosząc się do różnych form i autorów ateizmu w historii, Ignacy Bokwa podkreśla „masowy” i nieco „utajony” charakter współczesnego ateizmu, co rozumie jako „nieuświadomiony” i „bezrefleksyjny”; poza tym dobrze wkomponowujący się w ponowoczesną dekonstrukcję. Jak dowodzi autor tego tekstu, nie zmienia to w niczym doświadczenia przez ateistów rzeczywistej i brutalnej pustki, bezsensu życia, samotności oraz nudy, których nie łagodzi i nie obłaskawia znajdująca się na usługach ateistycznej negacji literatura piękna, filozoficzna, a nawet nauki szczegółowe.